

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Кравченко Анни Василівни
на тему: «Попередження ускладнень на етапі хірургічного лікування і реабілітації
генералізованого пародонтиту, асоційованого із персистуючою герпесвірусною
інфекцією»

на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань
22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія

- **Виконання освітньо-наукової програми.**

Кравченко Анна Василівна повністю виконала індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури НМАПО імені П. Л. Шупика, що повністю відповідає Національній рамці кваліфікацій та вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261.

Здобувачка отримала поглиблені знання зі спеціальності. Вона набула універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності; оволоділа загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного світогляду; здобула мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іноземних наукових текстів з відповідної спеціальності.

- **Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми).**

Індивідуальний план наукової роботи Кравченко Анни Василівни затверджено рішенням вченої ради НМАПО імені П. Л. Шупика 18 січня 2017 року (протокол № 01). Науковий керівник – Волосовець Тетяна Миколаївна, професор кафедри стоматології ІС НМАПО імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, професор. Термін виконання роботи: 2016-2020 роки.

Згідно результатів піврічної проміжної, підсумкової (річної) та заключної атестації, усі розділи індивідуального плану наукової роботи Кравченко Анни Василівни виконані своєчасно в установлені терміни.

Дослідження (клінічні, лабораторні, експериментальні) проведені своєчасно і в повному обсязі із застосуванням сучасних та інформативних методів.

- **Актуальність дисертації.**

Здобувачкою сумісно із науковим керівником за результатами проведеного

патентного пошуку та аналізу наукової літератури визначено актуальність теми, яка полягала в тому, що нерідко у пацієнтів, що є носіями вірусу герпеса на етапах лікування та у післяопераційному періоді виникають ускладнення у вигляді маніфестних проявів герпесвірусної інфекції у порожнині рота. У 80% хворих на хронічний генералізований пародонтит у фазі загострення відзначаються ознаки вторинного імунного дефіциту на тлі рецидивуючої герпесвірусної інфекції. Крім того, герпесвірусна інфекція, що міститься в тканинах пародонта може призвести до підвищеної патогенності мікрофлори пародонтальних кишень, а немотивоване застосування антибіотиків призводить до виникнення стійких до них парадонтопатогенних штамів мікроорганізмів.

На підставі визначеної актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження.

- **Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.**

Дисертаційне дослідження аспірантки Кравченко Анни Василівни на тему «Попередження ускладнень на етапі хірургічного лікування і реабілітації генералізованого пародонтиту, асоційованого із персистуючою герпесвірусною інфекцією» є фрагментом і виконано в межах НДР кафедри стоматології «Клініко-лабораторне обґрунтування застосування сучасних медичних технологій в комплексному лікуванні та реабілітації основних стоматологічних захворювань». Термін виконання НДР 2017 – 2021 роки, № державної реєстрації 0117U006451. Керівник НДР – д. мед. н. професор Павленко О.В. .

- **Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.**

Вперше в Україні було проведено дослідження по вивченню і порівнянню патогенетичних особливостей та клінічного перебігу хронічного генералізованого пародонтиту (ХГП) II ступеня без обтяження персистуючою герпесвірусною інфекцією і асоційованого з нею, що дало підставу для проведення лікувально-профілактичних заходів під час стоматологічного втручання.

Вперше проведено порівняльне дослідження ефективності традиційної медикаментозної схеми лікування ХГП II ступеня із включенням місцевого застосування антибіотиків (Схема 1) та схеми, яка не передбачала місцевого застосування антибіотиків (Схема 2). Встановлено, що динаміка гігієнічних і пародонтологічних індексів, показників кількісного стану ясенної рідини та вмісту в ній гістаміну і серотоніну, показників клітинного та гуморального імунітету пацієнтів, пролікованих за Схемою 1 і пацієнтів, пролікованих за Схемою 2 при порівнянні не мала статистично значущої різниці протягом усього терміну спостереження, що дало змогу свідчити, про співставність цих схем, оскільки результати їх застосування не мали статистично значущої різниці.

На підставі клінічних, вірусологічних та імунологічних досліджень вперше в Україні розроблена схема етіопатогенетичного медикаментозного лікування ХГП II ступеня важкості із урахуванням превентивної терапії маніфестних проявів хронічної персистуючої ГВІ в порожнині рота у пацієнтів – вірусоносіїв під час закритого кюретажу та проведена оцінка ефективності лікування у найближчі та

віддалені терміни. Встановлено, що пацієнти, які були проліковані за розробленою Схемою 3 у найближчий період після лікування мали майже на 25% менше ускладнень у вигляді маніфестних проявів ГВІ у порожнині рота.

На основі проведених клініко-лабораторних досліджень на етапах лікування пацієнтів із ХГП II ступеня важкості, асоційованого із персистуючою ГВІ доведена висока ефективність застосування патогенетичної терапії, що дало змогу подовжити терміни ремісії маніфестних проявів ГВІ у порожнині рота.

• Нові науково обґрунтовані теоретичні та / або експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень.

Розроблені та запропоновані схеми медикаментозного лікування осіб із ХГП II ступеня при проведенні операції закритого кюретажу: Схема 2, яка не передбачала місцевого застосування антибіотиків у осіб із ХГП II ступеня, не обтяжених супутньою герпесвірусною інфекцією та Схема 3 із урахуванням превентивної терапії маніфестних проявів хронічної персистуючої ГВІ в порожнині рота у пацієнтів – вірусоносіїв. Проведена порівняльна оцінка ефективності цих схем дозволила свідчити про позитивні результати їх застосування протягом усього періоду спостережень у пацієнтів, включених у дане дослідження.

Доведена співставність ефективності традиційної схеми медикаментозного лікування ХГП II ступеня важкості і схеми, яка не передбачає місцевого застосування антибіотиків дозволить уникнути утворення антибіотикорезистентних штамів пародонтопатогенної мікрофлори у пародонтальних кишнях пацієнтів із ХГП.

Пацієнти, для медикаментозного лікування яких була запропонована розроблена Схема 3, мали менший відсоток скарг та ускладнень у вигляді маніфестних проявів ГВІ у порожнині рота (майже на 25%) у найближчі терміни після лікування, коротші терміни загоєння поверхні ділянки втручання, ніж пацієнти, для медикаментозного лікування яких була запропонована Схема 2. Динаміка гігієнічних та пародонтологічних індексів протягом усього періоду спостережень у цій підгрупі була більш позитивною.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені в навчально-лікувальний процес кафедри стоматології Інституту стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, а також в лікувальний процес (Акти впровадження)

• Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Аспірантка Кравченко Анна Василівна особисто провела дослідження, під час якого було обстежено 139 пацієнтів із ХГП II ступеня тяжкості (за класифікацією захворювань пародонта М.Ф.Данилевського 1994), використано дані 174 амбулаторних карт пацієнтів, яким проводилось хірургічне лікування II ступеня

ГП у віці від 35 до 60 років у вигляді закритого і відкритого кюретажу у ділянці чотирьох зубів, проведені загальноклінічні, лабораторні та імунологічні дослідження. За матеріалами досліджень опубліковано 3 статті у наукових фахових виданнях та 1 тези доповідей в матеріалах конгресів та науково-практичних конференцій.

При аналізі отриманих результатів аспіранткою Кравченко Анною Василівною були застосовані методи варіаційної статистики за допомогою комп'ютерних програм із інстильованим програмним пакетом StatSoft, Inc (2011) Statistica і Microsoft Excel, 2010 року. Достовірність даних підтверджена достатнім обсягом спостережень та використанням надійних методів статистичної обробки даних.

- **Апробація результатів дисертації.**

Основні положення дисертаційного дослідження доповідалися та обговорювалися на Науково-практичній конференції молодих вчених, присвяченій 25-річчю Національної академії медичних наук України (Київ, 2018); Науково-практичній конференції з міжнародною участю “Інноваційні технології в сучасній стоматології” (Івано-Франківськ, 2020).

9. Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації.

Основні результати дисертаційної роботи викладені у 4 публікаціях. Опубліковано 3 статті: 1 – у науковому фаховому виданні України відповідно до переліку наукових фахових видань України; 1 – у періодичному науковому виданні інших країн, яке входить до Європейського Союзу (Республіка Польща); 1 – у наукометричному виданні, проіндексованому у базі даних Scopus. Крім того опубліковано 1 тези доповідей в матеріалах конгресів та науково-практичних конференцій.

Провідний внесок за обсягом у матеріали публікацій належить здобувачці. Кравченко Анна Василівна приймала участь в статистичній обробці, аналізі одержаних результатів та підготовці матеріалів до друку.

- **Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.**

Автором особисто була сформульована мета роботи, поставлені основні завдання, та підібрані методи дослідження, які необхідні для виконання поставлених задач. Зібрана та проаналізована сучасна наукова література за темою дисертації. Автором особисто проведено обстеження пацієнтів, набір клінічного матеріалу, систематизовано отримані результати. Самостійно викладено зміст дисертаційного дослідження, здійснено статистичну обробку результатів. Вивчена ефективність запропонованих схем медикаментозного лікування у осіб із ХГП II ступеня, не обтяжених супутньою герпесвірусною інфекцією та осіб із герпесасоційованим ХГП II ступеня. Проведена порівняльна оцінка ефективності цих схем.

Сумісно з науковим керівником сформульовані висновки та практичні рекомендації роботи.

Спеціальність, якій відповідає дисертація: дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія.

• **Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертації** на етапі планування роботи та повторної біоетичної експертизи дисертаційного дослідження щодо відповідності дотримання принципів і норм біоетики за результатами відкритого розгляду матеріалів дисертацій на засіданні Комісії з питань етики НМАПО імені П. Л. Шупика.

Аспіранткою Кравченко Анною Василівною вчасно представлені всі матеріали в комісію з питань етики НМАПО імені П. Л. Шупика з метою проведення біоетичної експертизи дисертаційного дослідження щодо відповідності дотримання принципів і норм біоетики (Протокол засідання комісії з питань етики №13 від 02.11.2020 р.). За висновком встановлено повну відповідність діючим нормам і стандартам, а також матеріалам, поданим на етапі планування роботи (Протокол засідання комісії з питань етики № 2 від 10.01.2017 р.).

• **Єдність змісту роботи, оцінка мови та стилю дисертації.**

Матеріали дисертації викладено послідовно у формально-логічний спосіб з дотриманням науково стилю викладення.

Дисертаційна робота написана українською мовою на 192 сторінках друкованого тексту і складається з анотації, вступу, 6 розділів власних досліджень, аналізу і узагальнення отриманих результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаної літератури (309 джерел, з яких 153 кирилицею, 156 латиницею) та додатків. Робота ілюстрована 8 рисунками і містить 29 таблиць.

• **Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності** (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації).

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації Кравченко Анни Василівни не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації (протокол Експертної проблемної комісії за спеціальністю «Стоматологія» від 27.10.2020 (протокол № 12). Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням аспіранта Кравченко Анни Василівни, всі інші цитовані наукові результати супроводжуються посиланнями на їх авторів та джерела опублікування.

• **Набуття теоретичних знань, умінь, навичок та відповідних компетентностей.** Відповідність дисертації вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

Аспіранткою Кравченко Анною Василівною здобуто необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Кравченко Анна Василівна провела власне наукове дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення, а

також оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності.

На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також за результатами фахового семінару 25.11.20 (протокол №1) встановлено, що результати виконаного наукового дослідження аспірантки Кравченко Анни Василівни дозволяють вирішити одну із актуальних проблем сучасної стоматології – профілактику виникнення ускладнень у вигляді маніфестних проявів герпесвірусної інфекції у порожнині рота пацієнтів із хронічним генералізованим пародонтитом II ступеня важкості, асоційованим із персистуючою герпесвірусною інфекцією шляхом розробки і застосування нових схем медикаментозного лікування при проведенні закритого кюретажу, а її дисертаційна робота на тему «Попередження ускладнень на етапі хірургічного лікування і реабілітації генералізованого пародонтиту, асоційованого із персистуючою герпесвірусною інфекцією» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія повністю відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, та може бути представлена до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

Професор кафедри стоматології
НМАПО імені П.Л. Шупика
д. мед. н., професор

Тимофєєв О.О.

Доцент кафедри стоматології
НМАПО імені П.Л. Шупика
к. мед. н., доцент

Юнакова Н.М.

Список публікацій здобувача

1. Volosovets TM, Kravchenko AV. Efficacy assessment of the scheme for prevention of herpesvirus infection manifestations in the oral cavity of patients with herpes-associated generalized moderate severity periodontitis. Wiad Lek 2020;73(3):578-583. *(Дисертантові належить збір, обробка та аналіз матеріалу, підготовка статті до публікації).*

2. Волосовець ТМ, Кравченко АВ. Удосконалення схем медикаментозної терапії пацієнтів із генералізованим пародонтитом II ступеня на етапах проведення закритого кюретажу та порівняння їх ефективності. Світ медицини та біології. 2020;1(71):27-31. *(Дисертантові належить збір, обробка та аналіз матеріалу, підготовка статті до публікації).*

3. Кравченко АВ. Обґрунтування доцільності проведення закритого кюретажу у пацієнтів із генералізованим пародонтитом II ступеня тяжкості, асоційованого з персистуючою герпесвірусною інфекцією. Експериментальна і клінічна медицина. 2019;2(83):86-92.